Journal of Suan Sunandha Arts and Culture
วารสารศิลปวัฒนธรรมสวนสุนันทา สำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีที่ 3 ฉบับที่ 2/2566

บทความวิชาการ

CAMBODIA'S BL NOVEL: A STUDY ON "FORGOTTEN LOVE"

นวนิยายบอยส์เลิฟของกัมพูชา: กรณีศึกษานวนิยายเรื่อง "ร่องรอยความทรงจำ"

CHANCHAI KHONGPHIANTHUM (ชาญชัย คงเพียรธรรม)*

วันที่รับบทความ 24 มีนาคม 2566
วันที่แก้ไขบทความ 1 กันยายน 2566
วันที่ตอบรับบทความ 18 ตุลาคม 2566

บทคัดย่อ

นวนิยายบอยส์เลิฟของกัมพูชาเรื่อง "ร่องรอยความทรงจำ" ซึ่งตีพิมพ์เผยแพร่ในปี พ.ศ. 2565 เป็นผลงานของนักเขียนหน้าใหม่ที่ชื่อ เธือน วุทฺธี นวนิยายเรื่องนี้มีลักษณะเด่นหลายประการ กล่าวคือ 1) ด้านการเล่าเรื่อง ผู้เขียนได้ให้ตัวละครเอก 2 ตัว เล่าเรื่องสลับกันไปมา โดยผ่านสรรพนามบุรุษที่ 1 คือ "ฉัน" 2) ด้านโครงเรื่องมีความเป็นนวนิยายโรมานซ์ ส่วนเนื้อหาของเรื่องมีความแปลกใหม่ โดยเฉพาะการนำเสนอประเด็นเรื่องชายรักชาย และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 3) ด้านฉากของเรื่อง คือเมืองเสียมเรียบ ซึ่งเป็นเมืองที่เปิดรับในเรื่องของความหลากหลายทางเพศ 4) ด้านตัวละครเอกของเรื่องเป็นตัวละครชาย – ชาย โดย "พุธ" รับบทเป็นเกย์รุก และ "ตะวัน" รับบทเป็นเกย์รับ 5) ด้านการใช้ภาษา ผู้เขียนนิยมใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ เพื่อแสดงถึงความทันสมัย 6) ด้านการใช้ภาพประกอบเพื่อช่วยเล่าเรื่อง เป็นการผสมผสานความชื่นชอบส่วนตัวด้านการทำภาพยนตร์สั้นของผู้เขียน และ 7) ด้านแนวคิดสำคัญ แสดงให้เห็นถึงการเปิดรับกลุ่ม LGBTQ ในสังคมเขมรมากขึ้น จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ นอกจากจะแสดงให้เห็นว่า นวนิยายเรื่องดังกล่าวเป็นงานที่มีคุณค่าด้านวรรณศิลป์ และแสดงถึงอัตลักษณ์ในงานเขียนของเธือน วุทฺธี ผู้ที่กำลังมีผลงานโดดเด่นอยู่ในแวดวงบรรณพิภพเขมร ณ ขณะนี้

* รองศาสตราจารย์ ดร., คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, E-mail. ganesanee96@gmail.com.
Associate Professor Dr., Faculty of Liberal Arts, Ubon Ratchathani University.

คำสำคัญ: ร่องรอยความทรงจำ / นวนิยายบอยส์เลิฟ / กัมพูชา

Journal of Suan Sunandha Arts and Culture
วารสารศิลปวัฒนธรรมสวนสุนันทา สำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีที่ 3 ฉบับที่ 2/2566

Abstract

The Boys Love (BL) novel "Forgotten Love", published in 2022, is the work of a new author named Thuan Wuthi. The novel has several distinctive features. First, in terms of storytelling, the author uses two protagonists to narrate alternate stories through the person pronoun "I". Second, the plot is based on romantic novel and the content is new and unique especially on the issue of homosexuality and progress in science and technology. Third, the story takes place in Siam Reap Province, the city that opens to sexual diversity. Forth, the two protagonists are homosexual. The first one Puth, who is a Top while the other is Tawan, who is bottom. Fifth, the regarding the novel's language usage, the author prefers to use English transliteration to show modernity of his novel. Sixth, based on the author's personal preference for short films, illustrations were used in order to help tell story. Lastly, the key concept of this novel shows more openness to LGBTQ people in Khmer society. These aspects reflected in this novel has literary value and has become the identity of the author, Thuan Wuthi, who is currently featuring prominently in the Khmer society.

Keywords: Forgotten Love / BL Novel / Cambodia

Journal of Suan Sunandha Arts and Culture
วารสารศิลปวัฒนธรรมสวนสุนันทา สำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีที่ 3 ฉบับที่ 2/2566

บทนำ

สังคมเขมรเป็นสังคมที่ให้คุณค่ากับเพศชายมากกว่าเพศหญิง เห็นได้จากสำนวนที่ว่า “ผู้หญิงเหมือนดั่งผ้าขาว ส่วนผู้ชายเหมือนดั่งทองคำ” นอกจากเพศชายจะต้องมีความเป็นผู้นำ เข้มแข็ง อดทน กล้าหาญ เสียสละ ฯลฯ แล้ว เพศชายยังจะต้องมีเพศสัมพันธ์กับเพศหญิงเพื่อสร้างครอบครัว และทำหน้าที่เป็นช้างเท้าหน้าคอยดูแลภรรยาและบุตรอีกด้วย หากว่าผู้ชายคนใดไม่สามารถประพฤติตนได้ตามบรรทัดฐานของความเป็นชาย (Normative Masculinity) ดังกล่าวแล้ว ก็จะถูกมองว่าเป็นพวกที่มีความเป็นอื่น (Otherness) มีความแตกต่าง (Difference) รวมทั้งมีความแปลกประหลาด (Queerness) เห็นได้จากถ้อยคำหยามเหยียดที่ว่า “ชายไม่ใช่ชาย หญิงไม่ใช่หญิง” (**ប្រុសមិនមែនប្រុស ស្រីមិនមែនស្រី**)[1]

แม้ว่าสังคมเขมรในอดีตจะไม่ยอมรับกลุ่มชายรักชาย (Homosexual Men) ทว่าก็ไม่อาจปฏิเสธ “การมีอยู่” เห็นได้จากคำเรียกคนกลุ่มนี้ในภาษาเขมร คือ คำว่า “เขฺตย” (**ខ្ទើយ**)[2] ซึ่งมีใช้มานานแล้ว[3] ในปัจจุบัน เขมรยังเรียกคนกลุ่มนี้อีกว่า “เปเด” ซึ่งมาจากคำว่า **គេដេ** หรือ **គេដេរែសតេ** ในภาษาฝรั่งเศส[4] และ “กลุ่มเพศที่ 3” (**ភេទទីបី**)

วรรณคดีเขมรเรื่อง “รามเกียรติ์ ตอน ไวยราพณ์[5] ร่ายมนต์สะกดและลักพระรามไปได้” (**សាស្ត្រារាមកេរ្តិ៍កាលតែយរាពណ៍សណ្តំយកព្រះរាមបាន**) กวีได้บรรยายฉากตอนที่ยักษ์ไวยราพณ์ลอบเข้าไปในพลับพลาที่ประทับของพระราม ครั้นเมื่อได้เห็นองค์พระลักสมณ์ที่กำลังบรรทมอยู่ใกล้กับพระเชษฐา คือพระราม ไวยราพณ์ถึงกับชมโฉมพระอนุชาว่า

យល់រូបកោមគាយសោតិ៍ណ ដូចដួងព្រះមន្ទ
ភ្លឺជ្រះស្រឡះឥតហ្មងៗ
សម្បុរដូចមាសទួនល្មង ល្អពេកតន្លង
ដូចស្រីសួគ៌ីក្រៃក្រីឡ្យៗ
អញ្ជាស្តាយតួងចិត្តចិន្តា ឝ្ឝត្រីឆៅរ៉ា
ឆិចយកជារអគ្គមហេសីៗ
ដួងតិ៍ក្តួដូចចន្ទ្រមួណីមី ហើយអស្ចារ្យ
ហោះហោលហោលសម្តែងអនុជាៗ

---

[1] ตรงกับสำนวนไทยที่ว่า “หญิงก็ไม่ใช่ ชายก็ไม่เชิง”

[2] ภาษาไทยได้ยืมคำนี้มาใช้ในความหมายเดียวกัน คือคำว่า “กะเทย”

[3] ดังปรากฏหลักฐาน เช่น วรรณคดีเขมรเรื่อง มหาเวสสันดรชาดก เป็นต้น

[4] เขมรเคยตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศสในช่วงปี พ.ศ. 2406 – 2497

[5] ผู้เขียนถ่ายถอดรูปเขียนตามแบบเขมร ตรงกับตัวละครที่ชื่อ “มัยราพณ์” ในเรื่องรามเกียรติ์ของไทย เช่นเดียวกับ “พระลักสมณ์” ที่ไม่ได้ใช้ว่า “พระลักษมณ์”

(**សារស្ត្រារមណ៍ក្តីតាលដៃយរពណ៌សណ្តំយតព្រះរមបាទ**, 1995 : 169-170)

ยลรูปโฉมฉายโสภัณ ดุจดวงพระจันทร์
สว่างกระจ่างมิหมอง
ผิวพรรณดุจมาศนวลละออง งามนักผุดผ่อง
ดุจสตรีสวรรค์ไตรตรึงสา
กูเสียดายในจิตจินดา หากเป็นกษัตริยา
จะยกเป็นเอกมเหสี
ดวงพักตร์ดุจจันทร์ปูรณมี แล้วอสุรี
ผละทิ้งสมเด็จอนุชา

(แปลและเรียบเรียงโดยผู้เขียน)

จากคำประพันธ์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า ยักษ์ไวยราพณ์ชมโฉมพระลักสมณ์ว่า “ทรงมีรูปร่างหน้าตางดงามราวกับพระจันทร์ที่ส่องแสงสว่างอยู่บนท้องฟ้า มีผิวพรรณงดงามราวกับทองคำ ไม่ต่างจากนางฟ้าที่อยู่บนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เสียดายที่พระลักสมณ์นั้นเป็นชาย ไม่เช่นนั้นแล้วจะอภิเษกให้เป็นพระอัครมเหสี” จากตัวอย่างนี้ชี้ให้เห็นว่า ความเสน่หาระหว่างผู้ชายด้วยกันนั้นเป็นเรื่องที่มีอยู่จริงในสังคมเขมรในอดีต

สังคมเขมรปัจจุบันเปิดกว้างให้กลุ่มชายรักชายมีที่ยืนในสังคมมากขึ้น (แม้จะไม่เทียบเท่ากับที่เกิดขึ้นในประเทศเพื่อนบ้านอย่างไทย) หลักฐานหนึ่งที่ช่วยสนับสนุนความคิดดังกล่าวคือ การถือกำเนิดขึ้นของนวนิยายชายรักชาย หรือที่เรียกกันว่า “บอยส์เลิฟ” (Boys Love) หรือ BL[6] ในแวดวงบรรณพิภพเขมร เมื่อไม่กี่ปีมานี้

นัทธนัย ประสานนาม (2562) ได้กล่าวถึงต้นกำเนิดของนวนิยายแนวชายรักชายว่าเกิดขึ้นที่ประเทศญี่ปุ่น ในช่วงทศวรรษ 1970 – ต้นทศวรรษ 1980 เมื่อเรื่องชายรักชายปรากฏในการ์ตูนผู้หญิงเรียกงานเขียนประเภทนี้ว่า “โชเน็นไอ” (sho¯nen-ai) ต่อมาได้มีนิตยสารที่ตีพิมพ์เรื่องโรมานซ์ชายรักชายขึ้นระหว่างปี 1978 – 1996 จึงเรียกงานกลุ่มนี้ว่า “จูเน่” (JUNE) ตามชื่อของนิตยสาร พอมาถึงช่วงกลางทศวรรษ 1980 จึงได้เกิดงานเขียนที่เรียกว่า “ยาโออิ” (yaoi) ขึ้น ซึ่งมีลักษณะเป็นเรื่องเล่าของนักเขียนสมัครเล่นตีพิมพ์ในนิตยสารที่นักเขียนพิมพ์เอง โดยไม่ผ่านสำนักพิมพ์ เนื้อหามีทั้งล้อเลียนการ์ตูนผู้ชาย (อนิเมะ) และเรื่องราวโรมานซ์ระหว่างชายกับชาย จนกระทั่งภายหลังปี 1992

[6] คำว่า “บอยส์เลิฟ” เป็นคำยืมภาษาอังกฤษที่นักเขียนเขมรใช้เรียกวรรณกรรมประเภทนี้โดยเฉพาะ ซึ่งผู้เขียนบทความจะใช้ตามนักเขียนชาวเขมร ส่วนในภาษาเขมรนั้นเรียกนวนิยายแนวนี้ว่า “ប្រលោមលោកស្នេហាសាច់ភេទដូចគ្នា” หมายถึง นวนิยายรักระหว่างเพศเดียวกัน

โดยประมาณ จึงได้เกิดงานเขียนที่เรียกว่า บอยส์เลิฟ (Boys' Love) ขึ้น ซึ่งเป็นงานที่ตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ว่าด้วยเรื่องโรมานซ์ชายรักชายที่เป็นงานต้นฉบับ มีทั้งหนังสือการ์ตูน (มังงะ) และบันเทิงคดีร้อยแก้ว

ตัวอย่างนวนิยาย BL ของเขมร เช่นเรื่อง "ร่องรอยความทรงจำ" หรือในชื่อภาษาเขมรว่า "สุลาก สุนามอนุสุสา" (**ស្លាកស្នាមអនុស្សា**)[7] ซึ่งเป็นนวนิยายขนาดสั้น ตีพิมพ์เผยแพร่ในปี พ.ศ. 2565 ผลงานการประพันธ์ของนักเขียนรุ่นใหม่ คือ เธือน วุทธี (**ធឿន ឫទ្ធី**)[8] นักเขียนผู้ที่กล้าเปิดเผยว่าตนเองมีรสนิยมทางเพศแบบชายรักชาย

ภาพที่ 1 หนังสือนวนิยายเรื่อง "ร่องรอยความทรงจำ"

ที่มา : www.facebook.com/thyseavphov.

วุทธี เกิดเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539 ที่จังหวัดบันทายมีชัย ปัจจุบันเป็นอาจารย์สอนวิชาชีววิทยาและภูมิศาสตร์ ณ โรงเรียนมัธยมศึกษาโพธิ์ทราย (**អនុវិទ្យាល័យពោធិ៍ទ្រាយ**) เขาเริ่มต้นเข้าสู่เส้นทางนักเขียนเมื่อ พ.ศ. 2539 ผลงานส่วนใหญ่ของเขามักเป็นแนวเรื่องผี และเรื่องแนวชายรักชาย (เป็นที่น่าสังเกตว่า ทั้ง "ผี" และ "เพศทางเลือก" ล้วนแล้วแต่ถูกจัดให้อยู่ในพื้นที่ "ชายขอบ" ของสังคมเขมรด้วยกันทั้งคู่) เช่น เรื่อง "อารักษ์ดำ" (**អារក្សខ្មៅ**) , เรื่อง "เทพจุติจำแลง" (**ទេពម្ចុតក្លែងក្លាយ**) เป็นต้น เขาเป็นนักเขียนรุ่นใหม่ที่มีความโดดเด่นมากที่สุดคนหนึ่งของเขมร เห็นได้

[7] เธือน วุทธี ได้ตั้งชื่อนวนิยายเรื่องนี้เป็นภาษาอังกฤษว่า "Forgotten Love"

[8] ก่อนหน้านี้ เธือน วุทธี เคยเขียนนวนิยายแนวชายรักชายออกมาบ้างแล้ว และได้รับความนิยมอย่างสูงในหมู่นักอ่านชาวเขมร ได้แก่ นวนิยายเรื่อง "เทพจุติจำแลง" (**ទេពម្ចុតក្លែងក្លាយ**) ในปี พ.ศ. 2562 , นวนิยายเรื่อง "น้ำตาภายใต้สายฝนริน" (**ទឹកភ្នែកក្រោមភ្លៀងរលឹម**) ในปี พ.ศ. 2563

จากการที่เขาเคยได้รับรางวัลที่ 3 จากการประกวดนวนิยายขนาดสั้น รางวัลอินทรเทวี เรื่อง “ครูดุ” (ក្រូតាម) เมื่อปี พ.ศ. 2562 และเคยได้รับรางวัลที่ 2 จากการประกวดนวนิยายขนาดสั้น เรื่อง “บัตรสรรเสริญ” (បណ្ណសរសើរ) เมื่อปี พ.ศ. 2563 (ស្លាកស្លាមអនុស្សា, 2565: 175) ปัจจุบัน นอกจากเขาจะรับราชการและเป็นนักเขียนแล้ว ยังทำธุรกิจร้านกาแฟในเมืองเสียมเรียบจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม และผลงานเขียนของเขาอีกด้วย

ภาพที่ 2 ภาพโปรไฟล์ของ เธือน วุทฺธี ในเดือน Pride Month

ที่มา : www.facebook.com/thyseavphov.

ผู้เขียนเลือกที่จะศึกษานวนิยายเรื่องนี้ โดยพิจารณาจากองค์ประกอบต่าง ๆ ของนวนิยาย ได้แก่ กลวิธีการเล่าเรื่อง โครงเรื่อง ฉาก ตัวละคร การใช้ภาษา และแนวคิดสำคัญ เพื่อยืนยันว่านวนิยายเรื่องนี้เป็นงานวรรณกรรมที่มีคุณค่าด้านวรรณศิลป์ และยังแสดงถึง อัตลักษณ์ของเธือน วุทฺธี ซึ่งเป็นนักเขียนคลื่นลูกใหม่ของกัมพูชาอีกด้วย

ร่องรอยความทรงจำ : นวนิยายบอยส์เลิฟของกัมพูชา

ผู้เขียนพบว่า นวนิยายเรื่อง “ร่องรอยความทรงจำ” เป็นนวนิยายที่มีความโดดเด่นทั้งในเรื่องของการเล่าเรื่อง โครงเรื่องและเนื้อหาของเรื่อง ฉาก ตัวละคร การใช้ภาษาเพื่อเล่าเรื่อง การใช้ภาพประกอบเพื่อเล่าเรื่อง รวมทั้งแนวคิดสำคัญของเรื่อง ดังนี้

การเล่าเรื่อง

ผู้เล่าเรื่อง (Narrator) ไม่ได้หมายถึง ผู้เขียน แม้ว่าผู้เล่าจะใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 เช่น “ฉัน” “ผม” “ข้าพเจ้า” ก็ตาม ผู้เล่าเรื่องคือวิธีการที่ผู้เขียนใช้ “ควบคุม” ความรับรู้ของผู้อ่าน ผู้เล่ามี 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ผู้เล่าเป็นตัวละครในเรื่อง (internal narrator) และผู้เล่าที่ไม่ใช่ตัวละครในเรื่อง (external narrator) ในกรณีที่ผู้เล่าเป็นตัวละครในเรื่อง สามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ ผู้เล่าเรื่อง

ที่เล่าสิ่งที่ตนเองประสบมา เรียกว่า ผู้เล่าเรื่องที่เป็นตัวละครหลัก (character-narrator) และ ผู้เล่าเรื่องที่เป็นพยาน (witness-narrator) (อิราวดี ไตรลังคะ, 2546 : 31-36)

นวนิยายเรื่อง "ร่องรอยความทรงจำ" ใช้วิธีการเล่าเรื่องแบบที่ 1 คือ ผู้เล่าเป็นตัวละครหลักในเรื่อง แต่สิ่งที่น่าสนใจคือ "ขฺญม" (ខ្ញុំ) หรือ "ผม" ในเรื่องนี้ หมายถึงตัวละครเอก 2 ตัว คือ พฺรีน (ព្រីន) และ เภตฺรา (គេត្រា) สลับกันเล่าเรื่อง โดยที่นวนิยายเรื่องนี้ได้แบ่งออกเป็น 11 ตอน เล่าโดย พฺรีน จำนวน 9 ตอน คือ ตอนที่ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 11 และเล่าโดย เภตฺรา 2 ตอน คือ ตอนที่ 7, 10 เวลาที่ต้องการสลับผู้เล่าเรื่อง ผู้เขียนจะเขียนชื่อตัวละครตัวนั้นเพื่อบอกให้ผู้อ่านทราบว่าในตอนนี้ผู้เล่าคือใคร เพื่อจะได้ไม่สับสน อิราวดี ไตรลังคะ (2546: 36) เรียกผู้เล่าแบบนี้ว่า เป็นวิธีการเล่าโดย "ใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 แบบแฝง" (pseudo first person narrator) ซึ่งที่แท้จริงแล้ว ก็คือผู้เล่าเรื่องแบบผู้รู้นั่นเอง

การเล่าเรื่องในลักษณะนี้แทบจะไม่ปรากฏในนวนิยายเขมรโดยทั่วไปเลย พบแต่ในนวนิยายแนวชายรักชายเท่านั้น (นอกจากจะปรากฏในนวนิยายเรื่องนี้แล้ว ยังพบในนวนิยายเรื่องอื่น เช่น "พุธ ตะวัน" (ពុធ តាវ៉ាន់) ของ สารม บุณยฤทธิ์ (សារ៉ម បុណ្យរិទ្ធ), เรื่อง "เสน่หาในวัยรุ่น" (ស្នេហ៍ក៏យវិទន់) ของ รัตฺตนะ (រត្តនៈ) เป็นต้น)

นอกจากวุทฺธีจะสลับผู้เล่าแล้ว เขายังใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแบบกระแสสำนึก (stream of consciousness) ที่พฺรีนได้พรรณนาความรู้สึกนึกคิดที่ผ่านเข้ามาในจิตใจของตนเอง และใช้ภาพย้อนหลัง (flashback) ที่เล่าถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตของพฺรีน ก่อนฉากเปิดเรื่อง

การเล่าเรื่องของวุทฺธีจึงถือเป็นกลวิธีที่แปลกใหม่ที่ผู้เขียนใช้สร้าง "ความยอกย้อน" ให้เกิดขึ้นกับเรื่องราว ไม่ต่างจากความยอกย้อนทางเพศของตัวละครในนวนิยายเรื่องนี้

โครงเรื่องและเนื้อหาของเรื่อง

นัทธนัย ประสานนาม ได้นำแนวคิดของ พาเมลา รีจิส (Pamela Regis) มาวิเคราะห์นวนิยายแนวชายรักชาย (ยาโยอิ) ของไทย พบว่า นวนิยายเหล่านี้มีลักษณะเป็นนวนิยายแนวโรมานซ์ ผู้เขียนจึงได้ทดลองนำแนวทางดังกล่าวมาวิเคราะห์นวนิยายชายรักชายของเขมรบ้าง พบว่า มีลักษณะตรงกับที่พบในนวนิยายชายรักชายของไทย คือ

การวาดภาพสังคม - (society defined) นวนิยายเรื่องนี้ได้นำเสนอภาพของสังคมเขมรที่ยังไม่เปิดใจยอมรับเรื่องของความหลากหลายทางเพศมากนัก คนที่รักเพศเดียวกันจึงมักถูกดูหมิ่นเหยียดหยามจากสังคม

การพบ (meeting) – ตัวละครเอกของเรื่อง คือ พฺรีนและเภตฺราพบกันครั้งแรกและรักกันที่บริเวณชิงช้าหลังอาคารเรียนของโรงเรียนที่พวกเขาศึกษาอยู่ ขณะนั้นพฺรีนกำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนเภตฺรากำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

สิ่งกีดขวาง (barrier) – เภตฺราเป็นบุตรชายเพียงคนเดียวของนักธุรกิจในเมืองเสียมเรียบ ทำให้บิดาของเขาคาดหวังที่จะให้เขาเป็นผู้สานต่อธุรกิจและสืบสกุล ด้วยเหตุนี้บิดาของเขาจึงไม่เห็นด้วยที่เขากับพฺรีนจะรักกัน จึงพยายามขัดขวางความรักของคนทั้งคู่ทุกวิถีทาง

ความดึงดูดใจ (attraction) – เภตฺราเป็นนักเรียนที่มีความโดดเด่นทั้งในเรื่องรูปร่างหน้าตาและฐานะทางบ้าน ส่วนพฺรีนนั้นก็มีรูปร่างหน้าตาดี มีความหล่อแบบลูกครึ่ง คือ บิดาเป็นคนไทย ส่วนมารดาของเขาเป็นลูกครึ่งเขมร–เวียดนาม[9]

การเผยความรู้สึก (declaration) – เภตฺรากับพฺรีนไปสาบานรักกันต่อหน้าพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ที่ประดิษฐานอยู่ในปราสาทองค์หนึ่งในเมืองเสียมเรียบ

การตายเป็นพิธี (point of ritual death) – พฺรีนถูกลบความทรงจำในอดีตทิ้งไป ทำให้เขาลืมทุกสิ่งทุกอย่างที่เคยเกิดขึ้นทั้งเรื่องที่ดีและเรื่องที่ไม่ดี กล่าวคือ นอกจากจะลืมเหตุการณ์เลวร้ายที่ต้องถูกนักเรียนชาย 2 คนล่วงละเมิดทางเพศแล้ว เขายังลืมเรื่องราวความรักอันแสนหวานระหว่างเขากับเภตฺราอีกด้วย

การระลึกได้ (recognition) – ความทรงจำของพฺรีนเริ่มกลับคืนมาจนสมบูรณ์ด้วยความช่วยเหลือของเภตฺราที่ช่วยฟื้นความทรงจำ

การสมรักสมรส (betrothal) – พฺรีนกับเภตฺรากลับมาครองรักกันอย่างมีความสุข

นวนิยายแนวชายรักชายของเขมรเรื่องอื่น ๆ เช่น เรื่อง “พุธ ตะวัน” (**ពុធ តាវ័ន**), เรื่อง “คนรักของผมเป็นวิญญาณ” (**សង្សារខ្ញុំជាវិញ្ញាណ**), เรื่อง “พฤกษาจากคีรี” (**ព្រឹក្សាមាកគីរី**), เรื่อง “เสน่หาในวัยรุ่น” (**ស្នេហ៍វ័យជំទង់**) เป็นต้น ล้วนแต่สามารถเขียนโดยใช้สูตรของนวนิยายโรมานซ์ได้ทั้งสิ้น แตกต่างกันตรงที่เนื้อหานวนิยายเรื่องนี้สามารถนำเสนอเรื่องราวความรักแบบชายรักชายผสานเข้ากับความล้ำสมัยของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้อย่างลงตัว (นวนิยายเขมรที่มีเนื้อหากล่าวถึงความก้าวล้ำทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีไม่มากนัก เมื่อเทียบกับเรื่องราวอำนาจเหนือธรรมชาติสิ่งลี้ลับมหัศจรรย์ ซึ่งมีมากกว่า) ตัวอย่าง

ថ្ងៃនោះប៉ាបានសាំខ្ញុំទៅរកគ្រូពេទ្យ...

[9] ผู้เขียนพบว่า ความงามแบบลูกครึ่งนี้เป็นรสนิยมที่พบได้ในนวนิยายเขมรร่วมสมัยของนักเขียนท่านอื่น เช่น ในงานของ เมา สมณาง (**មៅ សំណាង**) เรื่อง “แดนสวรรค์สร้างบาป” (**ទឹកដីសួគ៌សាងបាប**), เรื่อง “บุปผาเชียงใหม่” (**បុប្ផាឈៀងម៉ៃ**) เป็นต้น

ជាគ្រូពេទ្យដែលបានលុបការចងចាំរបស់ខ្ញុំ...
ដូចដែលគាត់បានលុបការចងចាំរបស់ព្រីនដែរ!
"យើងប្រើការស្មៃ និងផ្សាយ ឱ្វែការបំផ្លាញកោសិការប្រសាទ
ដែលផ្ទុកអត្ថបទចាំក្នុងរយៈពេលមួយត្រាយ
នេះនោះ រឿងអាក្រក់ដែលបានកើតឡើងនឹងត្រូវបានលុបចេញ!"
គ្រូពេទ្យនិយាយមកគាត់ខ្ញុំដោយមានដំអន្ធយ
នៅឯកនេះដែរ។

(**ស្លាកស្នាមអនុស្សា**, 2565 : 165)

วันนี้ พ่อได้พาผมมาพบคุณหมอ
เป็นคุณหมอที่ได้เคยลบความทรงจำของผม
เช่นเดียวกับที่ได้ลบความทรงจำของพุรีนด้วยเช่นเดียวกัน
"เราใช้รังสี HippoX ทำลายเซลล์ประสาท ซึ่งเก็บหน่วยความจำในเวลา
ระยะเวลาท้ายนี้นั้น เรื่องราวเลวร้ายที่เกิดขึ้นจะถูกลบทิ้งไป" คุณหมอ
พูดกับผม โดยที่มีพ่อนั่งอยู่ใกล้ ๆ กัน

(แปลและเรียบเรียงโดยผู้เขียน)

ฉาก

ฉากที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง "ร่องรอยความทรงจำ" คือ จังหวัดเสียมเรียบ[10] (**ស្ងៀមរាប**) เหตุที่เธือน วุทธิเลือกใช้ฉากคือจังหวัดนี้ เนื่องจากเป็นที่ที่เขาอาศัยอยู่ โดยได้เปิดร้านขายหนังสือ (Thy Bookstore) และร้านขายกาแฟไปด้วยกัน นอกจากนี้อาจเป็นเพราะเสียมเรียบเป็นจังหวัดที่เปิดรับกระแสของความเปลี่ยนแปลงมากที่สุดแห่งหนึ่งของกัมพูชา (รองจากราชธานีพนมเปญ) เนื่องจากเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญ เพราะเป็นที่ตั้งของแหล่งโบราณสถาน เช่น ปราสาทนครวัดและเมืองนครธม ทำให้นักท่องเที่ยวจากทั่วทุกมุมโลกเดินทางมาเยือน จนเกิดการปะทะประสานทางความคิดและวัฒนธรรมเกิดขึ้น คนเสียมเรียบยอมรับเรื่องความหลากหลายทางเพศจนเห็นเป็นเรื่องปรกติ หลักฐานเชิงประจักษ์นั่นคือ ในตัวเมืองเสียมเรียบนั้นมีที่พักสำหรับลูกค้าที่เป็นกลุ่มชายรักชายโดยเฉพาะ มีซาวน่าเกย์ บาร์เกย์ ร้านนวดและสปาสำหรับเกย์ รวมไปถึงมีการแสดงคาร์บาเร่ต์โชว์[11] ไว้รองรับนักท่องเที่ยวอีกด้วย การใช้ฉากจังหวัดเสียมเรียบจึงน่าที่จะเหมาะสมที่สุด

[10] ชื่อจังหวัดแห่งนี้ แปลว่า "สยามแพ้" ไทยเรียกชื่อจังหวัดนี้ว่า "เสียมราฐ"

[11] คณะคาบาเร่ต์โชว์ที่มีชื่อเสียงของเมืองเสียมเรียบมีชื่อว่า Rosana Broadway Cabaret Show โดยผู้ที่ไปฝึกสอนนั้นคือสาวประเภทสองจากประเทศไทย

Journal of Suan Sunandha Arts and Culture
วารสารศิลปวัฒนธรรมสวนสุนันทา สำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีที่ 3 ฉบับที่ 2/2566

ตัวละคร

ตัวละครเอกของนวนิยายเรื่องนี้ คือ “พฺรีน” เป็นตัวละครที่ในภาษาญี่ปุ่น เรียกว่า “อุเคะ” หมายถึง เกย์รับ และ “เภตฺรา” เป็นตัวละครที่ในภาษาญี่ปุ่นเรียกว่า “เซเมะ” หมายถึง เกย์รุก บทบาททางเพศของตัวละครคู่นี้มีลักษณะตายตัว ไม่เลื่อนไหล ต่างจากความเป็นจริงที่บางครั้งการแสดงออกทางเพศมีลักษณะคลุมเครือ ไม่ชัดเจน เช่น เกย์รุกอาจจะเปลี่ยนไปเป็นฝ่ายรับ หรือเกย์รับอาจจะเปลี่ยนไปเป็นฝ่ายรุกในบางครั้งก็ได้

ความน่าสนใจของนวนิยายเรื่องนี้คือ การที่ตัวละครเอกเป็นเพศชายกับเพศชาย ไม่ใช่เพศชายกับเพศหญิงเหมือนกับที่ปรากฏในนวนิยายเขมรโดยทั่วไป

การใช้ภาษา

เธือน วุทฺธี เป็นนักเขียนรุ่นใหม่ที่ใช้ภาษาได้อย่างมีเสน่ห์ ภาษาที่เขาใช้แตกต่างไปจากนักเขียนรุ่นเก่าไม่ว่าจะเป็น คงฺค บุนเฌือน (**គន្ធ បុ៉ន្ធឈ្មើន**) หรือ เมา สมณาง (**មៅ សំណាង**) เป็นต้น สิ่งสำคัญที่ทำให้การใช้ภาษาของเขาดูทันสมัย นั่นคือ การนิยมใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ แบบเขมรคำอังกฤษคำ มากกว่าที่จะใช้คำบาลี–สันสกฤต เหมือนกับนักเขียนรุ่นก่อน ตัวอย่าง

អាលីនិយាយលាផៅកាន់បងត្រា រួចងាកមកញ្ញញ្ញឹមស្មើដាក់ខ្ញុំ
ផាំងលើកដៃបាយ[2] ហើយក៏ចេញផៅបាត់ៗ

(**ស្លាកស្លាមអនុស្សា**, 2565 : 169)

เจ้าลีกล่าวลาพี่ตฺรา และหันมายิ้มให้กับผม พร้อมทั้งยกมือขึ้น บาย ๆ และก็เดินหายไป

(แปลและเรียบเรียงโดยผู้เขียน)

คำว่า “บาย” (**បាយ**) ในภาษาเขมร ปรกติจะแปลว่า ข้าว(สุก) แต่ในที่นี้เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ คือ Bye ที่แปลว่า ไปก่อนนะ (คำนี้ไม่ปรากฏในพจนานุกรมเขมร ฉบับสมเด็จพระสังฆราชชวน ณาต)

หรือ

ខ្ញុំលើកដៃធ្វើសញ្ញាហោផ្សួដាក់អ្លកកាម់ស្រា ដែលកំពុងកាម់ស្រាជ្យាគ្មៀតៀងៗ
គេដើរមកជិតបន្តិច ហើយបន្ទោនត្រចៀកមកជិតខ្ញុំៗ ខ្ញុំពិបាកនិយាយ
ក៏មិនឈ្លះសំផ្សេងស្រែកចេមចាបរបស់ឌីជេគ្លុងគ្លឹបដែរ”

(**ស្លាកស្លាមអនុស្សា**, 2565: 7)

ผมยกมือขึ้นทำสัญญาณฮัลโหลไปยังคนชงเหล้า ซึ่งกำลังชงเหล้าให้แขกเขาเดินเข้ามาใกล้เล็กน้อย แล้วเอียงหูมาใกล้ผม ผมยากที่จะพูด เพราะไม่อาจชนะเสียงตะโกนเจี๊ยวจ๊าวของดีเจในคลับนั้น

(แปลและเรียบเรียงโดยผู้เขียน)

จากตัวอย่างข้างต้น มีการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อให้สอดคล้องกับรูปแบบของการใช้ชีวิตของคนรุ่นใหม่ ได้แก่ คำว่า “ฮัลโหล” ซึ่งมาจากคำว่า Hello, คำว่า “ดีเจ” ซึ่งย่อมาจากคำว่า Disc jockey หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่จัดรายการเพลง และคำว่า “คลับ” ที่ทับศัพท์มาจากคำว่า club ซึ่งในที่นี้หมายถึงสถานบันเทิงยามราตรี

นอกจากตัวอย่างที่ยกมานี้ ผู้เขียนยังพบว่ามีการใช้คำภาษาอังกฤษในนวนิยายเรื่องนี้อีกหลายคำ เช่น คำว่า “คอนโด” (**ខុនដូ**) มาจากคำในภาษาอังกฤษ คือ Condominium หมายถึง ห้องชุด, คำว่า“แชต” (**ឆែត**) มาจากคำในภาษาอังกฤษว่า Chat หมายถึง การสื่อสารโต้ตอบกันทางโซเชียลมีเดีย , คำว่า “บลู พัมกิ้น” (**ប្លូ ផាំឃីន**) มาจากคำในภาษาอังกฤษว่า Blue Pumpkin ในที่นี้เป็นชื่อร้านกาแฟที่มีชื่อเสียงของกัมพูชา มีสาขาอยู่ที่เมืองพนมเปญและเสียมเรียบ , คำว่า “เฟซบุ๊ก” (**ហ្វេសប៊ុក**) มาจากคำในภาษาอังกฤษว่า Facebook , คำว่า “โอเค” (**អូខេ**) มาจากคำในภาษาอังกฤษว่า ok เป็นต้น

การใช้ภาพประกอบ

เธือน วุทฺธี ชื่นชอบในการถ่ายทำภาพยนตร์สั้น เช่นเดียวกับการเขียนนวนิยาย ด้วยเหตุนี้แล้ว เขาจึงผสมผสานวิธีการเล่าเรื่องแบบภาพยนตร์ คือการใช้ภาพในการสื่อความหมายเข้ากับวิธีการเล่าเรื่องแบบนวนิยายที่ใช้ตัวอักษรในการสื่อความหมาย

นวนิยายเรื่องนี้แปลกไปจากนวนิยายเขมรเรื่องอื่น ๆ เพราะในส่วนของปกใน ผู้เขียนได้ระบุนามของช่างภาพ คือ ขัน ภาริทฺธ (**ខាន់ ភារិទ្ធ**) และนามของนักแสดงประกอบเรื่อง คือ ทิพฺว สุภมงฺคล (**ធិព្វ សុភមង្គល**) และ หุน วัณฺณวิจฺฉัย (**ហ៊ុន ឥណ្ណឥច្ឆ័យ**) แทนที่จะระบุแต่นามผู้เขียน สถานที่พิมพ์ จำนวนครั้งที่พิมพ์เหมือนกับนวนิยายเรื่องอื่น ๆ นวนิยายเรื่องนี้ได้สร้างจินตนาการสำเร็จรูปให้แก่ผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านสามารถจินตนาการรูปร่างหน้าตาของตัวละครเอกของเรื่องอย่างที่ผู้เขียนประสงค์จะให้เป็น ได้แก่

ก่อนจะเริ่มบทที่ 1 ผู้เขียนได้ใช้ภาพชาย 2 คนกำลังเดินไปคนละทาง โดยพฺรีน เลี้ยวไปทางซ้ายมือ ขณะที่เภตฺราเลี้ยวไปทางขวามือ (ผู้หญิงเลี้ยวซ้าย ผู้ชายเลี้ยวขวา) (มองโดยหันหน้าออกจากรูป) แสดงให้เห็นว่าตัวละครเอกจะต้องพลัดพรากจากกัน

Journal of Suan Sunandha Arts and Culture
วารสารศิลปวัฒนธรรมสวนสุนันทา สำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีที่ 3 ฉบับที่ 2/2566

ภาพที่ 3 เภตฺราและพฺรีนต้องแยกจากกัน

ที่มา : **ឡើន ឧទ្ធីម ស្លាកស្លាមអនុស្សាម គ្លំពេញ្ញ៉ ពន្លឺខ្មែរ**, page 4.

หน้าสุดท้ายของบทที่ 11 ซึ่งเป็นตอนอวสาน ผู้เขียนได้ใช้ภาพของตัวละครเอก คือ เภตฺราและ พฺรีน ได้กลับมาพบกันอีกครั้ง คราวนี้ทั้งคู่ไม่ต้องเดินทางไปไหนอีกแล้ว ต่างนั่งมองหน้ากันและสื่อสารกันผ่านสายตา

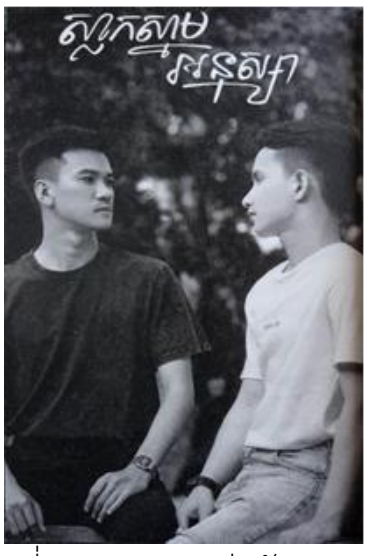

ภาพที่ 4 เภตฺราและพฺรีนกับมาพบกัน

ที่มา : **ឡើន ឧទ្ធីម ស្លាកស្លាមអនុស្សាម គ្លំពេញ្ញ៉ ពន្លឺខ្មែរ**, page 174.

ภาพข้างล่างนี้ปรากฏอยู่ก่อนเนื้อหาของบทที่ 2 เป็นภาพที่พฺรีนกำลังเดินอยู่ที่ไหนสักแห่ง สัมพันธ์กับบทที่ 2 ที่มีชื่อว่า “ความทรงจำที่ติด ๆ ดับ ๆ” (**ការចងចាំស្រពេចស្រពិល**) ที่เล่าถึงความทรงจำในอดีตของพฺรีน ที่บางครั้งก็ปรากฏในรูปของความฝัน เขารู้สึกเหมือนกับว่าเหตุการณ์ใน

ความฝันนั้นเคยเกิดขึ้นมาแล้วจริง ๆ แต่ทำไมเขากลับจำอะไรไม่ได้เลย พฺรีนในเรื่องจึงต้องพยายามค้นหาความจริงบางอย่าง เช่นเดียวกับพฺรีนในภาพที่กำลังเดินมองหาบางสิ่งบางอย่างอยู่

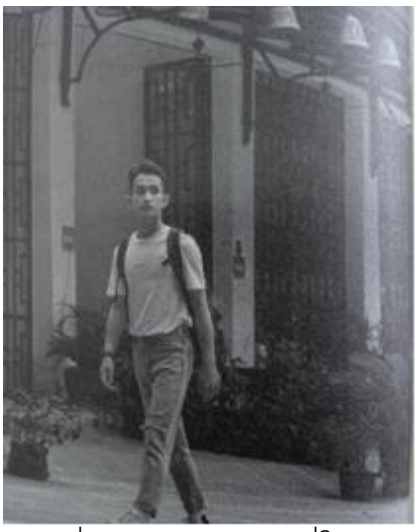

ภาพที่ 5 พฺรีนกำลังเดินอยู่ในเมือง

ที่มา : **ឡើត ឫទ្ធីៗ សូកសូរមអនុស្សាៗ គ្នំពេញ្ញ៉ ពន្លឺខ្ទែរ**, page 26.

ภาพข้างล่างนี้ปรากฏอยู่ก่อนถึงบทที่ 7 เป็นภาพของเภตฺรากำลังหันกลับมามองบางสิ่งบางอย่าง สัมพันธ์กับชื่อบทที่ 7 คือ “เภตฺรา” (**គេត្រា**) ที่เล่าผ่านมุมมองของ เภตฺรา ซึ่งเป็นตัวละครเอกในเรื่อง การที่เภตฺราหันกลับมามองนั้น (ในภาพ) สัมพันธ์กับเรื่องราวของตัวละครเภตฺรา ที่กลับมาจากมาจากประเทศจีน เพื่อดูแลพฺรีน คนที่เขารักหมดหัวใจ เขาเป็นเสมือนเรือใหญ่ (ความหมายของคำว่าเภตฺรา) ที่พาพฺรีนข้ามห้วงมหาสมุทร คือ มหันตทุกข์ทั้งปวง

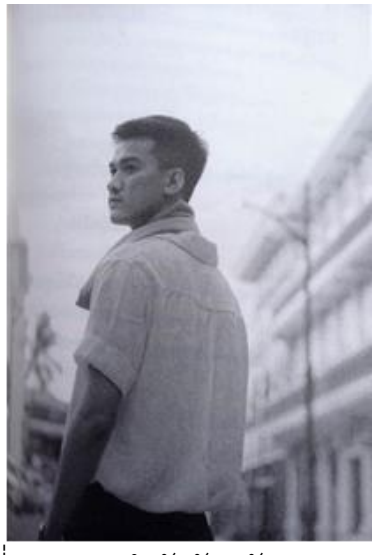

ภาพที่ 6 เภตฺรากำลังหันกลับมามองบางสิ่ง

ที่มา : **ឡើត ឫទ្ធីៗ សូកសូរមអនុស្សាៗ គ្នំពេញ្ញ៉ ពន្លឺខ្ទែរ**, page 109.

Journal of Suan Sunandha Arts and Culture
วารสารศิลปวัฒนธรรมสวนสุนันทา สำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีที่ 3 ฉบับที่ 2/2566

แนวคิดสำคัญ

แนวคิดสำคัญของนวนิยายเรื่องนี้คือ “ความรักเป็นสิ่งที่สวยงาม และไม่ควรถูกจำกัดหรือตีกรอบอยู่แค่ความรักระหว่างเพศชายกับเพศหญิงเท่านั้น คนที่เป็นเพศทางเลือกอื่น ๆ ก็สามารถที่จะมีความรักที่ดีได้เช่นเดียวกัน สิ่งสำคัญที่สุด คือ *เราทุกคนมีสิทธิ์ที่จะรักใครก็ได้ ขอเพียงแค่ให้เรามีความสุขเท่านั้น*”

แนวคิดสำคัญข้างต้นนำเสนอผ่านถ้อยคำของตัวละครรอง 3 ตัว ที่ใกล้ชิดกับพฺรีนและเภตรา คือ มารดาของพฺรีน บิดาของเภตฺรา และลี เพื่อนสนิทของพฺรีน

มารดาของพฺรีน ได้ตอบคำถามของบุตรชาย ที่อยู่มาวันหนึ่งเกิดตั้งคำถามขึ้นว่า

“ម៉ាក់! បើជាមនុស្សប្រុស តែស្រឡាញ់មនុស្សប្រុសខុសឬអត់?”

“មានអ្វីខុស? ស្រឡាញ់អ្នកណាក៏បាន ឱ្យតែយើងមានក្តីសុខ! ការស្រឡាញ់លើលោកនេះមម្លេះពេលី ហើយស្រស់ស្អាត ណាស់!”

(**ស្លាកស្នាមអនុស្សរ**, 2565: 138)

“แม่ครับ ถ้าเป็นผู้ชาย แต่รักผู้ชายผิดหรือไม่ครับ?”

“มีอะไรผิดเหรอ ? รักใครก็ได้ ขอเพียงให้เรามีความสุข ความรักบนโลกนี้นั้นหลากสีสัน และสวยสดงดงามมาก”

(แปลและเรียบเรียงโดยผู้เขียน)

จากบทสนทนาข้างต้น แสดงให้เห็นถึงมโนทัศน์ที่เปลี่ยนไปของคนเขมร โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่มีสถานภาพเป็นมารดา ถ้าเป็นสมัยก่อน ผู้เป็นมารดาคงทำใจยอมรับได้ยาก และคงตั้งคำถามซ้ำ ๆ ว่า “ถ้าไม่แต่งงานกับผู้หญิง ไร้ทายาทไว้สืบสกุล อยู่เป็นโสดไปจนถึงวัยชรา ใครเล่าจะมาคอยดูแล” การที่มารดาของพฺรีนมองว่า การรักเพศเดียวกันนั้นไม่ใช่เรื่องแปลกประหลาด จึงถือเป็นนิมิตหมายที่ดีของ LGBTQ ที่จะไม่ถูกผลักไสออกจากครอบครัว

ส่วน บิดาของเภตฺรา ได้กล่าวกับบุตรชายในตอนท้ายเรื่องถึงความรักระหว่างเภตฺราและพฺรีนว่า

“ប៉ា...”

“ប៉ាគឺចង់ឱ្យឯងស្រឡាញ់ស្លាតែប៉ាចង់ឱ្យឯងរៀនឱ្យចប់សិនសឹមត្រលប់មកវិញ! បើស្នេហារបស់ឯងជារឿងសំខាន់ ឯងក៏ត្រូវទទួកអនាគតរបស់ឯង ជារឿងសំខាន់ដូចគ្នា!”

(**ស្លាកស្នាមអនុស្សរ** 2565: 160)

“ป๋า...”

Journal of Suan Sunandha Arts and Culture
วารสารศิลปวัฒนธรรมสวนสุนันทา สำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีที่ 3 ฉบับที่ 2/2566

"ป่าจะให้พวกเจ้ารักกัน แต่ป่าอยากให้เจ้าเรียนให้จบเสียก่อนแล้วค่อยกลับมา ถ้าความรักของเจ้าเป็นเรื่องสำคัญ เจ้าก็ต้องถือว่าอนาคตของเจ้าก็เป็นเรื่องสำคัญเช่นกันด้วย"

(แปลและเรียบเรียงโดยผู้เขียน)

จากบทสนทนาข้างต้น สะท้อนถึงมโนทัศน์ของผู้เป็นบิดาในสังคมเขมร ที่มีบุตรเป็น LGBTQ ในนวนิยายเรื่องนี้ บิดาของเภฺราได้อนุญาตให้บุตรชายเพียงคนเดียว และเป็นความหวังของวงศ์ตระกูลรักกับผู้ชายด้วยกันได้ แต่มีข้อแม้ว่า เภฺราจะต้องกลับไปศึกษาต่อ ณ ประเทศจีนให้สำเร็จเสียก่อน

จากตัวอย่างทั้ง 2 ตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้เป็นมารดาและบิดาในสังคมเขมรต่างยอมรับการที่ตนมีบุตรเป็น LGBTQ แล้ว หากแต่ผู้เป็นมารดานั้นยอมรับได้โดยปราศจากเงื่อนไข (เพราะใช้หัวใจตัดสิน) ในขณะที่ผู้เป็นบิดานั้นจะตั้งเงื่อนไขต่าง ๆ เพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต (เพราะใช้สมองตัดสิน)

นอกจากบิดามารดาแล้ว เพื่อนสนิทถือเป็นคนอีกกลุ่มหนึ่งที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่ากัน ในตอนแรก พฺรีนเกรงว่า ลี ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทที่สุดเพียงคนเดียวที่เขามีจะยอมรับไม่ได้ ถ้าหากทราบความจริงว่า พฺรีนเป็นเกย์และกำลังคบหาดูใจอยู่กับเภฺราอยู่ จนเมื่อถึงตอนท้ายเรื่อง เมื่อความจริงทุกอย่างเปิดเผย ลีได้กล่าวกับพฺรีนว่า

"តែអ្នកជឿយើងទៅ! កុំប្រៀបធៀបមនោសញ្ចេតនារបស់ខ្លួនឯង ជាមួយអ្នកនេះអ្នកនោះ! មិនអ៊ីចឹងអ្នកមិនអាចរកឃើញសុភមង្គលពិតប្រាកដទេ! យល់អត់?"

សម្តីអាលីពីរោះដូចលោកទេសនាៗ

(**ស្លាកស្នាមអនុស្សរ**, 2565: 168)

"แต่เอ็งเชื่อข้าเถอะ" อย่าได้ไปเปรียบเทียบความรักของตนเองกับความรักของคนนั้นคนนี้ ไม่เช่นนั้น เอ็งก็จะไม่สามารถหาความสุขอันจริงแท้ในชีวิตพบเข้าใจไหม?"

ถ้อยคำของไอ้ลีไพเราะดุจพระเทศนา

(แปลและเรียบเรียงโดยผู้เขียน)

จากบทสนทนาข้างต้นจะเห็นได้ว่า เพื่อนเป็นปัจจัยสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่จะทำให้ LGBTQ มีกำลังใจที่จะใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

นวนิยายเขมรเรื่อง “ร่องรอยความทรงจำ” ของ เธือน วุทฺธี ถือเป็นบทประพันธ์ที่มีความโดดเด่นเรื่องหนึ่งในแวดวงบรรณพิภพเขมร (ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่นวนิยายแนว BL เรื่องแรกก็ตาม) สิ่งที่ไม่เหมือนใคร คือ เนื้อหาของเรื่องเกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีที่ล้ำสมัย และการใช้ภาพประกอบเพื่อเล่าเรื่อง ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ ของนวนิยาย เธือน วุทฺธีก็ทำได้ดี ไม่ว่าจะเป็นการเล่าเรื่อง การวางโครงเรื่อง ฉาก ตัวละคร การใช้ภาษา รวมถึงแนวคิดสำคัญของเรื่อง

ผู้เขียนบทความดีใจมากที่เมื่อเดินเข้าไปในร้านหนังสือในเมืองเสียมเรียบแล้วพบว่า นวนิยายเรื่อง “ร่องรอยความทรงจำ” ไม่ใช่นวนิยายชายรักชายเพียงเล่มเดียวที่วางจำหน่ายอยู่ในร้านหนังสือในขณะนี้ ยังมีนวนิยายอีกหลายเรื่องของนักเขียนอีกหลายท่าน ที่นำเสนอเรื่องราวความรักของคนเพศเดียวกัน เช่น เรื่อง “พุธ ตะวัน” (**ពុធតាវ័ន**) ผลงานการประพันธ์ของ สารม บุณยฤทธิ์ (**សារ៉ែម បុណ្យរិទ្ធ**) (2563), เรื่อง “คนรักของผมเป็นวิญญาณ” (**សង្សារខ្ញុំជាវិញ្ញាណ**) ผลงานการประพันธ์ของ เหียบ รักษา (**ហៀប រក្សា**) (2564) , เรื่อง “พฤกษาจากคีรี” (**ព្រឹក្សាមាតគីរី**) ผลงานการประพันธ์ของ ถน สุรีแณต (**ថន ស្រីណែត**) (2565) , เรื่อง “เสน่หาในวัยรุ่น” (**ស្នេហ៍វ័យជំទង់**) ผลงานการประพันธ์ของ รัตฺตนะ (**រត្តនៈ**) (2565) เป็นต้น แสดงให้เห็นว่า สังคมเขมรเริ่มเปิดรับงานเขียนแนวนี้มากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา นั่นย่อมเท่ากับว่า สังคมเขมรเปิดใจยอมรับการมีอยู่ของเพศที่ 3 มากขึ้นตามไปด้วย

นี่ถือเป็นจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญอีกครั้งหนึ่งในแวดวงวรรณกรรมเขมร ผู้เขียนคิดว่าส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้อาจเนื่องมาจากอิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติที่ไหลทะลักเข้าสู่สังคมเขมรนั่นเอง

คนเขมรจำนวนไม่น้อยติดตามข่าวสารและละครโทรทัศน์ไทย ซึ่งในปัจจุบันละครโทรทัศน์ของไทยได้นำเสนอเรื่องราวความรักของชายรักชายอยู่จำนวนไม่น้อย และก็ล้วนแล้วแต่ได้รับความนิยมอย่างสูงจากผู้ชม เช่น เรื่อง “ระบำดวงดาว” ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ในปี พ.ศ. 2553, เรื่อง “ความรักกับความลับ ในคลับฟรายเดย์ เดอะซีรี่ย์ปีที่ 5 ตอน ความลับของหัวใจที่ไม่มีอยู่จริง” ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง GMM 25 ในปี พ.ศ. 2558, เรื่อง “รุ้งสีเทา” ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง PPTV ในปี พ.ศ. 2559 (จเร สิงหโกวินท์, 2560: 157) ล่าสุดก็เช่นเรื่อง “คุณชาย” ที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง ONE 31 ใน ปี พ.ศ. 2565 และละครชุดเรื่อง “แฟนผมเป็นประธานนักเรียน” ที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง GMM 25 ในปี พ.ศ. 2565

เธือน วุทฺธี ผู้เขียนนวนิยายเรื่องนี้คงได้รับอิทธิพลจากละครไทยบ้างไม่มากก็น้อย เพราะเมืองที่เขาอาศัยอยู่ในปัจจุบันนั้นอยู่ไม่ไกลจากประเทศไทยมากนัก และคนเขมรก็นิยมเสพสื่อจากไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งละครไทยจนถูกครอบงำทางวัฒนธรรม ทำให้เธือน วุทฺธีสร้าง “พฺรีน” ซึ่งเป็น

ตัวละครเอกในนวนิยายเรื่อง “ร่องรอยความทรงจำ” ให้มีบิดาเป็นคนไทย (ส่วนมารดาของพุรีนเป็นลูกครึ่งเขมรเวียดนาม จะว่าไปแล้วเลือดในกายของ พุรีน มีความเป็นไทยมากกว่าเขมรเสียอีก)

นอกจากละครโทรทัศน์ไทยแล้ว การ์ตูนญี่ปุ่นที่นำเสนอเรื่องราวความรักแบบชายรักชายก็น่าจะมีอิทธิพลอยู่ไม่น้อยทีเดียว เห็นได้จากหน้าปกของนวนิยายบอยส์เลิฟของเขมรหลายเล่มวาดเป็นรูปตัวการ์ตูนญี่ปุ่น

ภาพที่ 7 ภาพหน้าปกนวนิยาย แนว BL ของเขมร
ที่มาภาพ : ผู้เขียน

นวนิยายเรื่อง “ร่องรอยความทรงจำ” จะเป็นอีกหนึ่งความทรงจำที่แสนงดงาม ที่ช่วยยืนยันว่ามนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน จึงควรยอมรับความแตกต่างและอยู่ร่วมกันอย่างเข้าใจ เห็นอกเห็นใจ และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ความรักของเพศที่ 3 ในปัจจุบัน จึงไม่ใช่สิ่งที่แปลกประหลาดอีกต่อไป เราทุกคนสามารถรักใครก็ได้ เพราะแท้จริงแล้ว ความรักนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพศสภาพ แต่อยู่ที่หัวใจของคน 2 คนที่มอบให้แก่กันและกัน

รายการอ้างอิง

จเร สิงหโกวินท์. “ถอดผ้าขายร่างในละครวาย.” *ใน เมื่อร่างกลายเป็นเพศ : อำนาจเสรีนิยมใหม่ของเพศวิถีในสังคมไทย.* นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ, บรรณาธิการ. หน้า 150–186. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน), 2560.

นัทธนัย ประสานนาม. “นวนิยายยาโออิของไทย: การศึกษาเชิงวิเคราะห์.” ใน *วารสารวิชาการหอสมุดแห่งชาติ,* 7 (2) กรกฎาคม–ธันวาคม 2562, (16–34).

อิราวดี ไตลังคะ. *ศาสตร์และศิลป์แห่งการเล่าเรื่อง.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เกษตรศาสตร์, สนพ.ม., 2546.

ឃីង ហុត ធី. *សាស្ត្រាវាមតេត្តីកាលនៃយរាពណ៍សណ្តំយតព្រះរាមបាន.* Paris: L'Harmattan, 1995.

ធឿន ទុធ្ធី. *ស្លាតស្លាមអនុស្សា.* **ភ្នំពេញ:** **ពន្លឺខ្មែរ**, 2565.

หนังสือนวนิยายเรื่อง "ร่องรอยความทรงจำ" [รูปภาพ], สืบค้นเมื่อ 27 พฤษภาคม 2566, จาก www.facebook.com/thyseavphov.

ภาพโปรไฟล์ของ เธือน วุทฺธี ในเดือน Pride Month [รูปภาพ], สืบค้นเมื่อ 27 พฤษภาคม 2566, จาก www.facebook.com/thyseavphov.